

בס"ד ♦ שבת קודש פרשת וישב ♦ כג' כסלו תשע"ו ♦

עלון 177

העלון יוצא לעילוי נשמת חיילי צה"ל שנפלו על קידוש השם הי"ד

מאיגרא רמה

מספרים על הרב אליהו דוד רבינוביץ' תאומים זצ"ל, שכשמת בנו והרבנית הרבתה בבכי, אמר לה "אם היית לומדת גמרא היית מפסיקה לבכות, והסביר, שכשלומדים גמרא ישנם הרבה קושיות חזקות, ואף שאין יודעים לתרצם, ממשיכים ללמוד, משום שאנו מבינים שדברי חז"ל הם אמיתיים, ואנו מקוצר שכלנו איננו מבינים".

בפרשה קיימת תחושה של נפילה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא. בפרשה וישלח קראנו על כניעת שרו של עשו, שמברך את יעקב ומודה לו על הבכורה והברכות, אחר שראה שלא יכול לו, "כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל". עשו מכיר בזכותו של יעקב על ארץ ישראל, "וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו, כי היה רכושם רב משבת יחדו וכו' וישב עשו בהר שעיר".

ויעקב ביקש לישב בשלוה – "וישב יעקב בארץ מגורי אביו", והנה קפץ עליו רוגזו של יוסף. לכאורה מהדהדת השאלה מדוע יעקב אבינו ובניו עוברים תהליכים כאלה, מעברים קיצוניים של מתח וחרדה, וסוף סוף, כשהגיע הרגע המיוחל שבו אפשר לישב בשלווה, ללא לבן, עשו, ושאר מרעין ביטחון נופלת על יעקב צרת יוסף? על כך עונה המדרש "כי אנכי ידעתי את המחשבות, שבטים היו עסוקים במכירת יוסף, יוסף היה עסוק בשקו ותעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ותעניתו, ויעקב היה עסוק בשקו ותעניתו, ויהודה היה עסוק לקחת לו אשה, והקב"ה היה עוסק ובורא אורו של מלך המשיח".

גם בחיי היום יום שלנו, יש זמנים שאנו מרגישים שאנו נופלים מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, והיאוש מחלחל והאמונה בקב"ה מתערערת ח"ו, והשאלות מנקרות "למה לי", "ומדוע דווקא עכשיו" וכדומה להם, אשר על כן, באה פרשתנו ללמדנו דרך אמונה מהי, ודרכי התמודדות עם זמני משבר. "ביקש יעקב לישב בשלווה", בעולם הזה השלווה היא ההתמודדות, חיזוק האמונה מידי יום ביומו. פרשה זו באה ללמדנו יסוד חשוב באמונת ההשגחה האלקית, כי כל מה שהקב"ה עושה הכל לטובה. כנאמר: "אתם חשבתם עלי רעה, אלקים חשבה לטובה", ועלינו להמשיך ולהאמין לקוות ולהתפלל שהקב"ה יגלה את עינינו ומבין את הקורה אתנו כלימוד הגמרא, וכדברי הרב האדר"ת זצ"ל: "ואף שאין יודעים לתרצם, ממשיכים ללמוד, משום שאנו מבינים שדברי חז"ל הם אמיתיים, ואנו מקוצר שכלנו איננו מבינים". ועל אחת כמה וכמה דברי ה' אמיתיים ואנו קצרה רוחנו מהבינם.

למשפחת כיתה יב/3 שלוחה ברכת שבת שלום

יו"ל ע"י כיתה יב/3 ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט כל הזכויות שמורות

צבא ומלחמה – הרב שלמה מן ההר זצ"ל

דוגמאות

נביא כאן ניתוח של שתי טענות נפוצות בחברה הישראלית, כדי להראות כיצד ניתוח הטענות בדרך שתוארה למעלה מקהה את חריפותן: 1. "הדת היא עניין נעלה מכדי שיעסקו בה פוליטיקאים. יש לפזר את המסגרות הפוליטיות הדתיות".

מהן ההנחות המסתתרות מאחרי עמדה זו: (א) מסגרת פוליטית היא מסגרת שלילית; (ב) כיוון שהדת הנה נעלה, אין צורך לסייע לה באמצעות מסגרות פוליטיות. עניני הדת יוכלו "לדאוג לעצמם".

נבדוק עתה את ההנחות:

אם אמנם מסגרת פוליטית היא מסגרת שלילית, צריך הטוען להתנגד לכל התארגנות פוליטית למען מטרות נעלות. לדוגמה: בטחון מדינת ישראל, שהוא ערך חשוב, נשלט על ידי הכנסת (גוף פוליטי), דרך הממשלה (גוף פוליטי), באמצעות שר ממונה ע"י מפלגה. אם אמנם עניין נעלה אינו צריך מסגרות פוליטיות, והוא יכול "לדאוג לעצמו", צריך להסיק מהנחה זו כי אין צורך שמפלגות פוליטיות ילחמו למען רווחה סוציאלית ולמען צדק חברתי. הנה כי כן, ניתוח ההנחות הראה כי הטענה מבוססת על עמדה מסתתרת מן העניין הדתי, ולא על ההנחות שעליה היא בנויה. 2. "הדתיים כמיעוט כופים על רוב המדינה חוקים בעלי צביון דתי. זוהי כפייה דתית, והיא נוגדת את הדמוקרטיה". מהן ההנחות המסתתרות מאחרי עמדה זו? (א) חוק הוא דמוקרטי כאשר רוב הציבור מסכים לו. (ב) כאשר מיעוט מעביר חוק המחייב את הכל - הוא עושה מעשה שלילי. נבדוק את ההנחות במסגרת אחרת: מה תהינה תוצאות של משאל עם שיציע לקצץ בדירות שרד של שרים; להעניק חינוך גבוה לכל; להפחית את שעורי מס ההכנסה וכדומה? האם בגלל זאת החוקים והתקנות הללו אינם דמוקרטיים? החוקים נקבעים ע"י רוב נבחרי העם, ולא על ידי רוב העם. מדינה דמוקרטית היא מדינה המטילה סייגים על הרוב, לטובת המיעוט שבה. מדינה טוטליטרית היא מדינה המכניעה את המיעוט בכוח הרוב. מדינת ישראל מממנת את מערכת השיפוט המוסלמית, למרות שרוב הציבור אינו זקוק למערכת שיפוט זו. כיצד מעביר מיעוט חוקים המחייבים את הכל? דבר זה נעשה כחלק מהמבנה של השלטון בישראל. מפלגות שונות, בעלות עמדות מגוונות, צריכות להגיע לכלל הסכם בעניינים שונים ולבחור ממשלה שתפעל בכיוון מוגדר. כיצד נעשה הדבר? כל אחת מהמפלגות מוותרת על חלק מעקרונותיה, כדי שיווצר סך הכל של מערכת עקרונות המקובלות על רוב נבחרי העם, ועל פיהם אפשר יהיה להקים ממשלה ולנהל את המדינה. במילים אחרות - כל מפלגה "סחטה" ויתור משאר המפלגות, ובזה כפתה דעתה על רוב הציבור. זוהי דמוקרטיה: רוב הנבחרים מגיעים למסקנה תוך פשרה.

ש"ת צבא ומלחמה – הרה"ג דב ליאור

שאלה:

האם הגיוס לצבא הוא מצוה בגברא כמו תפילין או שמא עיקרו בחפצא, דהיינו בתוצאה שעם ישראל יהיה שמור? חשוב לי מאד גדר המצוה 'גברא' או 'חפצא'.

כמו כן, שמעתי שאומרים משם הרב צבי יהודה קוק זצ"ל, שמצוות הגיוס היא חובת גברא כמו תפילין. אשמח לדעת האם מה ששמעתי נכון?

תשובה:

גם אני חושב ככה. הרצ"י במלחמת השחרור הוציא חוברת 'לחובת השעה', משהו כזה. שמה כתוב מפורשות שכל מי שמסוגל להגן על המדינה יש מצוה לעשות את זה. פיקוח נפש להציל את העם היושב בציון. כל מי שיכול יתרום מה שיכול. מי שאנוס, לא יכול, זה משהו אחר. אם מסוגל ודאי שיש מצוה. הוא אמר שבמלחמת השחרור כולם חייבים להתגייס.

ציטוטים מספרי - הראי"ה

"כל מה שהשלמות הפנימית יותר חסרה כן הטבע מחפש להשתלם לצד חוץ. רק במעמד שפלות הנפש יתעורר חשק להתהדר לפני אחרים, בין במה שיש בו בין במה שאין בו." (מידות הראי"ה ומוסר אביך)

העלון יוצא לעילוי נשמת בחורי הישיבה שנרצחו ערב ר"ח אדר ב' תשס"ח הי"ד

יו"ל ע"י כיתה יב/3 ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט כל הזכויות שמורות